

SYMPOSIA PHILOSOPHIAE ANTIQUAE V, VI et VII

Η σειρά διεθνών συμποσίων στον τομέα της αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας (Symposia Philosophiae Antiquae), που διοργανώνει το Ινστιτούτο Φιλοσοφικών Ερευνών, έχει πολύ γρήγορα καταλάβει προέχουσα θέση στην παγκόσμια σκηνή, σαν ένα forum όπου οι πλέον διακεκριμένοι λόγιοι του διεθνούς στερεώματος συναντώνται, παρουσιάζουν εκτεταμένες επιστημονικές εργασίες στο συγκεκριμένο κάθε φορά και κατάλληλα επιλεγμένο θέμα, και υπεισέρχονται σε μια διεξοδική, εστιασμένη και σε βάθος συζήτηση. Η κατάληξη των εργασιών και των συζητήσεων είναι οι τόμοι των πρακτικών όπου δημοσιεύονται οι τελικές μορφές των μελετών και παρουσιάζουν την αιχμή της γνώσης στο αντικείμενό τους.

Το καλοκαίρι του 2005 διοργανώθηκαν τρία Συμπόσια στη σειρά αυτή.

Το πρώτο είχε θέμα “Polarity and Tension of Being: Pythagoras and Heracleitus” και έλαβε χώρα στο Πυθαγόρειο (Σάμος) και στο Kusadasi (Εφεσος), 16-28 Ιουλίου. Μελετήθηκε η λογική που υπόκειται σε μια διϋστική (Πυθαγόρας) και μια μοναστική (Ηράκλειτος) αντίληψη του κόσμου. Έγινε επίσης μια εξονυχιστική έρευνα στις αρχαίες πηγές για τη σχετική περίοδο της προσωκρατικής Φιλοσοφίας. Στην ουσία, η προβληματική του Συμποσίου αναφέρεται στις αντίστοιχες αρχαίες φιλοσοφικές θεωρήσεις της βασικής δομής, των αρχών και της ευστάθειας (και κυκλικότητας) περίπλοκων συστημάτων με αντιτιθέμενους δραστικούς παράγοντες. Με διαφορετικές αναλύσεις, η αρχαία φιλοσοφική σκέψη τόνισε την ισορροπία και αρμονία φυσικών αυτοδιευθετούμενων συστημάτων, βάσει μιας βαθυστόχαστης ανάλυσης του όντος.

Το δεύτερο Συμπόσιο είχε θέμα “Poetry, Wisdom and Politics in Archaic Lesbos: Alcaeus, Sappho, Pittacus” και πραγματοποιήθηκε στον Μόλυβο της Λέσβου, 7-14 Αυγούστου. Περί το 600 π.Χ. ένα κύμα ριζοσπαστικών μεταμορφώσεων κατέκλυζε τον αρχαίο ελληνικό κόσμο: η ανάδειξη της πραγματιστικής και πραγματικής σοφίας, η γέννηση του φιλοσοφικού στοχασμού, η εισαγωγή του ολοκληρωμένου χρήματος στην οικονομία, νέες μορφές ποιητικότητας, μια ισχυρή σύλληψη της μορφής στις αναπαραστατικές τέχνες, έξαρση του αγωνιστικού ιδεώδους της ζωής. Ο ριζοσπαστικός αυτός κατακλυσμός προκάλεσε βίαιους κλυδωνισμούς και ανατροπές στις παραδοσιακές πολιτιστικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές δομές, που σε ορισμένες περιπτώσεις οδήγησαν σε νέα δυναμική αρμονία, ενώ σε άλλες κατανάλωσαν όλο το αυξημένο δυναμικό στις τριβές αναδόμησης. Η αρχαϊκή Λέσβος είναι ιδιαίτερα κατάλληλη περιοχή για να μελετηθεί το γενικότερο φαινόμενο, λόγω της ποιότητας και της σχετικής ποικιλίας των πηγών.

Το τρίτο Συμπόσιο ασχολήθηκε με το θέμα “The Megarians: Eleatism and the History of Greek Rationalism in the Classical and Early Hellenistic Periods” και έγινε στο Λουτράκι, 20-27 Αυγούστου. Πρόκειται για μια εξαντλητική μελέτη της ιδέας της λογικότητας στην αρχαία κλασσική φιλοσοφία. Μέσα στα πλαίσια της νέας λογικότητας που εισήγαγε η γεννώμενη φιλοσοφική σκέψη, ο Παρμενίδης και ο Ελεατισμός αντιπροσωπεύουν τον Καθαρό Λόγο, τη

διάνοια που λειτουργεί ανεξάρτητα τόσο από τις παραδοσιακά αναπτυσσόμενες λογικομυθικές και συμβολικές κινήσεις της σκέψης, όσο και από τα δεδομένα των αισθήσεων και της εμπειρίας. Από την εννοιολογική αυτή αποκεκαθαρμένη σκέψη (με τις αντίστοιχες οντολογικές προϋποθέσεις της), προέκυψαν λογικά παράδοξα, που χρησιμοποιήθηκαν συστηματικά από Ελεάτες και Μεγαρικούς για να υπονομευθεί ο συμβολικός και εμπειρικός χαρακτήρας της σκέψης και οι κοσμοθεωρήσεις που τον συνοδεύουν (πολλαπλότητα, κίνηση, μεταβολή). Η ουσιαστική σημασία των παραδόξων αυτών και του καθαρού λόγου αξιοποιήθηκε από τα μεγάλα φιλοσοφικά κλασσικά συστήματα (Πλάτων, Αριστοτέλης), για την καθαρότερη διάρθρωση πληρέστερων θεωριών της πραγματικότητας. Έτσι απομονωμένη λογική της αποκαθαρμένης σκέψης οδήγησε στην Εριστική, και τελικά στον Σκεπτικισμό. Ό,τι θετικά χρήσιμο είχε, αφομοιώθηκε από την πιο ανεπτυγμένη αρμονία όλων των συστατικών της σκέψης και της πραγματικότητας. Στο Συμπόσιο μελετήθηκαν όλες οι πτυχές αυτών των εξελίξεων στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία. Η ανάλυση αυτή αφορά όμως τη σκέψη καθαυτή και έχει καθολική και διαχρονική σημασία, ειδικά σήμερα, μια άλλη εποχή μεγάλων μεταβολών και μεταμορφώσεων, όπου ο προβληματισμός για τον χαρακτήρα και το περιεχόμενο της λογικότητας έχει καίρια σημασία στην οργάνωση κάθε είδους συστήματος.

Τα Συμπόσια πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα των Υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών, Πολιτισμού, Τουριστικής Ανάπτυξης και Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής. Χορηγός ήταν ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού.